

נשות ואנשי חינוך יקרים

עם שובנו מחופשת הפסח נערך לימי הזיכרון ויום העצמאות כשאנחנו עדיין בעיצומה של מלחמת חרבות ברזל ובלב כולנו הכמיהה לשובם של החטופים והדאגה לחיילים ולפצועים. החל מהשנה ומדי שנה, עם החזרה מחופשת הפסח מערכת החינוך תציין את "חודש התקומה והגבורה". השנה "חודש התקומה והגבורה" יחל בכ"ג בניסן תשפ"ד, 1.5.2024 ויסיים ביום האחדות בג' בסיון תשפ"ד, 9.6.2024.

במסגרת הוראת תחומי הדעת נלמד שיעורים אשר עלולים להציף בלומדים אזכור להשלכות התקופה ולכאביה, לצד שיעורים אשר יזמנו באופן ישיר שיח על אודות הקשר בין הנלמד לימינו, בהתאם לארבע אבני הדרך: הנצחה וגבורה, ערבות הדדית, מפגשים בחברה הישראלית והקשר לארץ ולמדינה.

לרשותכם מגוון מערכי שיעור רלוונטיים בתחומי הדעת השונים ובהתאמה גילית. לכל שיעור חשוב להגיע מודעים ומוכנים על מנת לאפשר שיח רגיש ומוגן. **לעזרתכם, לקט דגשים רגשיים חברתיים בהוראת תחומי הדעת בחודש התקומה והגבורה:**

טרומ השיעור

- אירועי ה-7.10 ומלחמת חרבות ברזל עוררו בכולנו תחושות קשות. חלקנו התמודדנו ועדיין מתמודדים עם אובדן אישי, משפחתי או קהילתי. לאורך חודש התקומה חשוב **שנהיה קשובים לעצמנו** - נשאל את עצמנו מה התכנים שנכון לנו לעסוק בהם ובאיזה אופן.
- **התאמה לגיל** - יש להתאים את התכנים לגיל התלמידים. בכיתות היסוד יש לשמור על התלמידים מוגנים ככל הניתן מפני חשיפה שאינה תואמת גיל לאובדן ולצער.
- **מיפוי מעגלי פגיעה** - חשוב לגלות רגישות יתירה כלפי תלמידים שיש להם קשר לאובדן או להתמודדות עם פגיעה בצל המלחמה (שכול, פגיעה, משפחות חטופים, משפחות מפונות) וכן לתלמידים שקרוב משפחתם שייך לכוחות הביטחון או מגויס למילואים). יש להפעיל שיקול דעת בבחירת התוכן הנלמד ובאופן העברתו. במידה שהתלמיד מעדיף שלא להשתתף בשיחות או בשיעורים נחשוב יחד עמו על חלופה שנכונה לו.

במהלך השיעור

- המפגש בין התלמידים לבין התכנים הנלמדים בתחומי הדעת השונים מהווה **הזדמנות לשיח ערכי ולהעמקת מודעות אישית וחברתית**. בחודש התקומה חשוב יהיה לגלות **רגישות מיוחדת לאופן בו התוכן הנלמד יהדהד** בעולמם של התלמידים.
- במהלך השיח החינוכי ניתן **מקום ותוקף למגוון הרגשות, התחושות והמחשבות** שיבטאו התלמידים. יהיו תלמידים שישתתפו, יהיו פעילים ומעורבים, אחרים ימנעו מלהתבטא וחשוב לכבד כל בחירה.

– נשתדל להקדיש זמן לשיח בקבוצות קטנות או במליאה שיאפשרו לעוד תלמידים להביע את מחשבותיהם ועמדותיהם ביחס לנלמד. כמו כן נשלב משימות שיאפשרו כתיבה אישית כמו גם הזדמנות להבעה אישית באופן לא מילולי (ציור, צילום, מוזיקה).

– במידה שבמהלך השיח בכיתה תלמיד ישתף בתחושות קשות ובחוסר אונים או יבטא אמירה מדאיגה, נאזין לדבריו, נביע אכפתיות והבנה, נשאל אותו מה בכל זאת עוזר לו להתמודד עם המצב ולהחזיק תקווה ונזכיר לו שכעת כולנו יחד, בכיתה, מוגנים ויש בכך מן הנחמה. אחרי השיעור נשוחח אתו ננסה להבין טוב יותר את הקושי עמו הוא מתמודד, נעודד אותו להמשיך לשתף, לפנות לעזרה ולהיוועץ בנו ובשאר המבוגרים המשמעותיים שמקיפים אותו בבית ובבית הספר. במידת הצורך נתייעץ גם עם המחנכת/ת או היועצ/ת.

מסרים בוני חוסן ותקווה

שיח רגשי מוגן דרך עיסוק ב"אחר" - הוראת תחומי הדעת מאפשרת ללומדים חוויה של "הרחקה", עת הם דנים על אודות המחשבות, הרגשות והפעולות של הדמות הנדונה (דמות היסטורית, ספרותית או מקראית). "ההרחקה" מאפשרת ללומד להשליך מרגשותיו ומעמדותיו בלי להיחשף באופן ישיר בדיבור על עצמו, ובכך להגן על עצמו מפני חשיפה או הצפה רגשית.

התבוננות רחבה - התייחסות לאירועים מהעבר מאפשרת התבוננות רחבה המאפשרת הקשר לאירועי עבר שבכוחם להפיח תקווה ולחזק. ההתבוננות היסטורית והניסיון האנושי ההיסטורי מלמדים שגם לאחר משברים קשים יש צמיחה ופריחה.

הפרדה בין אירועי העבר להווה - במידה שתלמידים יערכו השוואה בין אירועי השבעה באוקטובר לבין אירועים היסטוריים מורכבים כגון תקופת השואה נכון יהיה להקשיב להם ברגישות ובהבנה אך לעזור להם לעשות הפרדה בין אירועי העבר לבין ההווה. אפשר להזמין אותם לזהות במה המציאות בישראל שונה כעת במהותה לעומת מצבנו בתקופת השואה, בדגש על היותנו מדינה עצמאית, בעלת צבא חזק ותמיכה עולמית משמעותית. (לרשותכם [שיעור העוסק בהתמודדות עם ההשוואה לשואה ומסמך יד ושם](#))

חיזוק התקווה - חשוב לתת מקום לביטויי חוסן אישי וקהילתי. לעודד שיח שמזמין את התלמידים לזהות משאבי התמודדות וכוחות אישיים, כיתתיים ולאומיים. להביע מסרים אישיים שמחזקים את התקווה והאמונה בטוב, מסרים של שייכות, ערבות הדדית ומשמעות.

סמכו על עצמכם ועל המסוגלות האישית שלכם להעביר שיעור גם בתקופה כמו זו שאנו נמצאים בה. אתם מכירים את הכיתות ואת התלמידים ואת הצרכים שלהם, ויודעים הכי נכון מה מתאים ומה נכון.